

ANAYASA MAHKEMESİ KARARI

Esas Sayısı : 2017/140

Karar Sayısı : 2017/177

Karar Tarihi : 28.12.2017

R.G. Tarih – Sayı : 31.1.2018-30318

İTİRAZ YOLUNA BAŞVURAN: Bursa 13. Asliye Ceza Mahkemesi

İTİRAZIN KONUSU: 26.9.2004 tarihli ve 5237 sayılı Türk Ceza Kanunu’nun 75. maddesinin 24.11.2016 tarihli ve 6763 sayılı Kanun’un 12. maddesiyle değiştirilen (1) numaralı fıkrasında yer alan “*Uzlaşma kapsamındaki suçlar hariç olmak üzere...*” ibaresinin Anayasa’nın 2. ve 10. maddelerine aykırılığı ileri sürülerek iptaline karar verilmesi talebidir.

OLAY: Sanıkların tehdit suçundan cezalandırılmaları için açılan kamu davasında itiraz konusu kuralın Anayasa’ya aykırı olduğu kanısına varan Mahkeme, iptali için başvurmuştur.

I. İPTALİ İSTENEN VE İLGİLİ GÖRÜLEN KANUN HÜKÜMLERİ

A. İptali İstenen Kanun Hükmü

Kanun’un itiraz konusu ibarenin de yer aldığı 75. maddesinin (1) numaralı fıkrası şöyledir:

“Önödeme

Madde 75- (1) Uzlaşma kapsamındaki suçlar hariç olmak üzere, yalnız adli para cezasını gerektiren veya kanun maddesinde öngörülen hapis cezasının yukarı sınırı altı ayı aşmayan suçların faili;

a) Adli para cezası maktu ise bu miktarı, değilse aşağı sınırını,

b) Hapis cezasının aşağı sınırının karşılığı olarak her gün için otuz Türk Lirası üzerinden bulunacak miktarı,

c) Hapis cezası ile birlikte adli para cezası da öngörülmüş ise, hapis cezası için bu fıkranın (b) bendine göre belirlenecek miktar ile adli para cezasının aşağı sınırını,

Soruşturma giderleri ile birlikte, Cumhuriyet savcılığınca yapılacak tebliğ üzerine on gün içinde ödediği takdirde hakkında kamu davası açılmaz. (Ek cümle: 24/11/2016-6763/12 md.) Taksirli suçlar hariç olmak üzere, önödemeye bağlı olarak kovuşturmayla yer olmadığına veya kamu davasının düşmesine karar verildiği tarihten itibaren beş yıl içinde önödemeye tabi bir suçu işleyen faile bu fıkra uyarınca teklif edilecek önödeme miktarı yarı oranında artırılır.”

B. İlgili Görülen Kanun Hükmü

5271 sayılı Ceza Muhakemesi Kanunu'nun ilgili görülen 253. maddesinin (1), (2) ve (3) numaralı fıkraları şöyledir:

“Uzlaşma

Madde 253- (Değişik: 6/12/2006-5560/24 md.)

(1) Aşağıdaki suçlarda, şüpheli ile mağdur veya suçtan zarar gören gerçek veya özel hukuk tüzel kişisinin uzlaştırılması girişiminde bulunulur:

a) Soruşturulması ve kovuşturulması şikâyete bağlı suçlar.

b) Şikâyete bağlı olup olmadığına bakılmaksızın, Türk Ceza Kanununda yer alan;

1. Kasten yaralama (üçüncü fıkra hariç, madde 86; madde 88),

2. Taksirle yaralama (madde 89),

3. (Ek: 24/11/2016-6763/34 md.) Tehdit (madde 106, birinci fıkra),

4. Konut dokunulmazlığının ihlali (madde 116),

5. (Ek: 24/11/2016-6763/34 md.) Hırsızlık (madde 141),

6. (Ek: 24/11/2016-6763/34 md.) Dolandırıcılık (madde 157),

7. Çocuğun kaçırılması ve alıkonulması (madde 234),

8. Ticari sır, bankacılık sırrı veya müşteri sırrı niteliğindeki bilgi veya belgelerin açıklanması (dördüncü fıkra hariç, madde 239),

suçları.

c) (Ek: 24/11/2016-6763/34 md.) Mağdurun veya suçtan zarar görenin gerçek veya özel hukuk tüzel kişisi olması koşuluyla, suça sürüklenen çocuklar bakımından ayrıca, üst sınırı üç yılı geçmeyen hapis veya adli para cezasını gerektiren suçlar.

(2) Soruşturulması ve kovuşturulması şikâyete bağlı olanlar hariç olmak üzere; diğer kanunlarda yer alan suçlarla ilgili olarak uzlaştırma yoluna gidilebilmesi için, kanunda açık hüküm bulunması gerekir.

(3) Soruşturulması ve kovuşturulması şikâyete bağlı olsa bile, (...) cinsel dokunulmazlığa karşı suçlarda, uzlaştırma yoluna gidilemez. (Ek cümle: 26/6/2009 - 5918/8 md.) Uzlaştırma kapsamına giren bir suçun, bu kapsama girmeyen bir başka suçla birlikte işlenmiş olması hâlinde de uzlaşma hükümleri uygulanmaz.”

II. İLK İNCELEME

1. Anayasa Mahkemesi İçtüzüğü hükümleri uyarınca Zühtü ARSLAN, Burhan ÜSTÜN, Engin YILDIRIM, Serdar ÖZGÜLDÜR, Serruh KALELİ, Osman Alifeyyaz PAKSÜT, Recep

KÖMÜRCÜ, Nuri NECİPOĞLU, Hicabi DURSUN, Celal Mümtaz AKINCI, Muammer TOPAL, M. Emin KUZ, Hasan Tahsin GÖKCAN, Kadir ÖZKAYA, Rıdvan GÜLEÇ, Recai AKYEL ve Yusuf Şevki HAKYEMEZ'in katılımlarıyla 26.7.2017 tarihinde yapılan ilk inceleme toplantısında öncelikle sınırlama sorunu görüşülmüştür.

2. Anayasa'nın 152. ve 6216 sayılı Anayasa Mahkemesinin Kuruluşu ve Yargılama Usulleri Hakkında Kanun'un 40. maddelerine göre Anayasa Mahkemesine itiraz yoluyla yapılacak başvurular itiraz yoluna başvuran mahkemenin bakmakta olduğu davada uygulayacağı yasa kuralı ile sınırlıdır.

3. Başvuran Mahkeme Kanun'un 75. maddesinin (1) numaralı fıkrasında düzenlenmiş olan "önödeme" kurumunun kapsamını belirleyen kuralda yer alan "*Uzlaşma kapsamındaki suçlar hariç olmak üzere...*" ibaresinin iptalini talep etmiştir.

4. Bakılmakta olan davadaki uyuşmazlığın konusunu Türk Ceza Kanunu'nun 106. maddesinin (1) numaralı fıkrasında düzenlenmiş olan tehdit suçu oluşturmaktadır. Uzlaşma kapsamında yer almakla birlikte Kanun'da öngörülen ceza türü veya miktarı açısından önödeme hukuki kurumunun kapsamına tehdit suçu haricinde başka suçların da girebilmesi mümkün olup söz konusu suçlar bakılmakta olan davanın konusunu oluşturmamaktadır.

5. Açıklanan nedenlerle 26.9.2004 tarihli ve 5237 sayılı Türk Ceza Kanunu'nun 75. maddesinin 24.11.2016 tarihli ve 6763 sayılı Kanun'un 12. maddesiyle değiştirilen (1) numaralı fıkrasında yer alan "*Uzlaşma kapsamındaki suçlar hariç olmak üzere...*" ibaresinin esasının incelenmesine, esasa ilişkin incelemenin 5237 sayılı Kanun'un 106. maddesinin (1) numaralı fıkrasında yer alan "*tehdit*" suçu yönünden yapılmasına OYBİRLİĞİYLE karar verilmiştir.

III. ESASIN İNCELENMESİ

6. Başvuru kararı ve ekleri, Raportör Aydın AYGÜN tarafından hazırlanan işin esasına ilişkin rapor, itiraz konusu ve ilgili görülen kanun hükümleri, dayarılan Anayasa kuralları ile bunların gerekçeleri okunup incelendikten sonra gereği görüşölüp düşünöldü:

A. İtirazın Gerekçesi

7. Başvuru kararında özetle; uzlaşma kapsamındaki suçların önödemeye tabi olmaması nedeniyle sanıkların cezalandırılabilmelerinde mağdurun uzlaşma hususunda ileri sürdüğü görüşün etkili olduğu, uzlaşma kapsamındaki suçların önödeme kapsamının dışına çıkarılmasının hukuk devleti ve eşitlik ilkelerine aykırılık oluşturduğu belirtilerek kuralın Anayasa'nın 2. ve 10. maddelerine aykırı olduğu ileri sürölmüştür.

B. Anayasa'ya Aykırılık Sorunu

8. Kanun'un 75. maddesinin (1) numaralı fıkrasında, uzlaşma kapsamındaki suçlar hariç olmak üzere yalnız adli para cezasını gerektiren veya kanun maddesinde öngörölen hapis cezasının yukarı sınırı altı ayı aşmayan suçların failinin Kanun'da öngörölen miktar ile soruşturma giderlerini yapılacak tebliğ üzerine on gün içinde ödediğı takdirde hakkında kamu davası açılmayacağı hüküm altına alınmıştır. İtiraz konusu kural, Kanun'un 75. maddesinin (1) numaralı fıkrasında yer alan "*Uzlaşma kapsamındaki suçlar hariç olmak üzere...*" ibaresinin Kanun'un 106. maddesinin (1) numaralı fıkrasında yer alan tehdit suçu yönünden incelenmesine ilişkindir.

9. Anayasa'nın 2. maddesinde belirtilen hukuk devleti; eylem ve işlemleri hukuka uygun, insan haklarına saygılı, bu hak ve özgürlükleri koruyup güçlendiren, her alanda adaletli bir hukuk düzeni kurup bunu geliştirerek sürdüren, Anayasa'ya aykırı durum ve tutumlardan kaçınan, Anayasa ve hukukun üstün kurallarıyla kendini bağlı sayan, yargı denetimine açık olan devlettir.

10. Ceza hukukunun toplumun kültür ve uygarlık düzeyi, sosyal ve ekonomik yaşantısıyla ilgisinin bulunması nedeniyle suç ve suçlulukla mücadele amacıyla ceza ve ceza muhakemesi alanında sistem tercihinde bulunulması devletin ceza siyaseti ile ilgilidir. Bu bağlamda ceza hukukuna ilişkin düzenlemeler bakımından kanun koyucu; Anayasa'ya bağlı kalmak koşuluyla soruşturma ve yargılamaya ilişkin olarak hangi yöntemlerin uygulanacağı, toplumda belli eylemlerin suç sayılıp sayılmayacağı, suç sayıldıkları takdirde hangi çeşit ve ölçülerdeki ceza yaptırımlarıyla karşılanmaları gerektiği, hangi hâl ve hareketlerin ağırlaştırıcı ya da hafifletici öge olarak kabul edileceği gibi konularda takdir yetkisine sahiptir.

11. Anayasa'nın 10. maddesinde öngörülen “*kanun önünde eşitlik*” ilkesi, hukuksal durumları aynı olanlar için söz konusudur. Bu ilke ile eylemli değil hukuksal eşitlik öngörülmüştür. Eşitlik ilkesinin amacı; aynı durumda bulunan kişilerin kanunlar karşısında aynı işleme bağlı tutulmalarını sağlamak, kişiler arasında ayırım yapılmasını ve kişilere ayrıcalık tanınmasını önlemektir. Bu ilkeyle, aynı durumda bulunan kimi kişi ve topluluklara ayrı kurallar uygulanarak kanun karşısında eşitliğin çiğnenmesi yasaklanmıştır. Kanun önünde eşitlik, herkesin her yönden aynı kurallara bağlı tutulacağı anlamına gelmez. Durumlarındaki özellikler, kimi kişiler ya da topluluklar için değişik kuralları ve uygulamaları gerektirebilir. Aynı hukuksal durumlar aynı, ayrı hukuksal durumlar farklı kurallara bağlı tutulursa Anayasa'da öngörülen eşitlik ilkesi zedelenmez.

12. Kanun'un 75. maddesinde düzenlenen “*önödeme*”, belli nitelik ve türdeki suçlar için gerek soruşturma aşamasında gerekse kovuşturma aşamasında gerçekleşebilen ve soruşturma aşamasında fail hakkında kamu davasının açılmasını önleyen; kovuşturma aşamasında ise hakkındaki kamu davasının düşmesini sağlayan bir hukuki kurumdur. Ancak faile ön ödeme önerisinde bulunulabilmesi için maddede belirtilen diğer koşulların yanı sıra suçun uzlaşma kapsamında yer almaması gerekmektedir. Bu gereklilik, kanun koyucunun kapsam dışında kalan suçlar yönünden uzlaşma kurumunu önödeme kurumuna tercih ettiğini de göstermektedir.

13. Suç teşkil eden her eylemin mutlaka ceza yaptırımı ile karşılanması, cezanın suçtan zarar görenin tatmin aracı olarak kullanılması eski hukuk anlayışlarında kabul edilmesine karşın çağdaş gelişim her suçlunun hemen bir ceza yaptırımı ile karşılaşması yerine topluma karşı sorumluluklarını gözden geçirmesine olanak vermek üzere belirli sürelerle gözetim ve denetimini öngören ve mümkün olduğunca suçtan zarar görenin tatminini de içeren uygulamalara yönelmiş bulunmaktadır.

14. Bu bağlamda uzlaşma kurumu da uyuşmazlığın yargı dışı yolla ancak adli makamların denetiminde çözümlenmesini amaçlayan bir yöntemdir. Uzlaşma, bu kapsama giren suçlarda fail ve mağdurun suçtan doğan zararın giderilmesi konusunda anlaşmalarına bağlı olarak devletin de ceza soruşturması veya kovuşturmasından vazgeçmesi ve suçun işlenmesiyle bozulan toplumsal düzenin barış yoluyla yeniden tesisini sağlayıcı nitelikte bir hukuksal kurumdur. Uzlaşma ile şüpheli veya sanık işlediği suçun sorumluluğunu kabul edip üstlenerek, suçun sonuçlarını da gidererek toplumla yeniden bütünleşme olanağını elde etmekte; ayrıca devlet yaptırım uygulamak yönünden katlanacağı birçok masraftan da kurtulmuş olmaktadır. İtiraz konusu kural uyarınca uzlaşma kapsamına giren bir suçun

önödeme kapsamına alınmamış olması, anayasal sınırlar içinde kanun koyucunun takdirindedir. Dolayısıyla kuralda hukuk devleti ilkesiyle bağdaşmayan bir yön bulunmamaktadır.

15. Suçların tasnifinde dikkate alınan kıstaslardan birini de korunan hukuki değer oluşturmaktadır. Hukuki değer, ceza normu ile korunan ve suçla ihlal edilen yarardır. Kural olarak her bir ceza normu birbirinden farklı en az bir hukuki değeri korumaktadır. Bazı fiillerle ihlal edilen yararın, diğer bir ifade ile bazı suçlarla korunan hukuki değerın kişisel yönünün daha da ön planda olduğu kabul edilmektedir. Uzlaşma kapsamında yer alan suçlar da bu kapsamda yer almayan suçlara oranla kişisel yararları daha fazla ihlal etmektedir. Ceza hukukunda kanun önünde eşitlik ilkesinin uygulanması da kuşkusuz, aynı suçu işleyen tüm suçluların kimi özelliklerinin göz ardı edilerek her yönden aynı kurallara bağlı tutulmalarını gerektirmemektedir. Buna göre uzlaşma kapsamında bir suç olarak belirlenmiş fiilin faili ile bu kapsamda olmayan bir suçu işleyen fail farklı hukuki konumdadırlar. Bu nedenle farklı hukuksal konumda bulunan kişiler hakkında farklı usulün uygulanmasını öngören itiraz konusu kuralda eşitlik ilkesine aykırılık bulunmamaktadır.

16. Açıklanan nedenlerle kural Anayasa'nın 2. ve 10. maddelerine aykırı değildir. İtirazın reddi gerekir.

IV. HÜKÜM

26.9.2004 tarihli ve 5237 sayılı Türk Ceza Kanunu'nun 75. maddesinin, 24.11.2016 tarihli ve 6763 sayılı Kanun'un 12. maddesiyle değiştirilen (1) numaralı fıkrasında yer alan “*Uzlaşma kapsamındaki suçlar hariç olmak üzere...*” ibaresinin, 5237 sayılı Kanun'un 106. maddesinin (1) numaralı fıkrasında yer alan “*tehdit*” suçu yönünden Anayasa'ya aykırı olmadığına ve itirazın REDDİNE, 28.12.2017 tarihinde OYBİRLİĞİYLE karar verildi.

Başkan	Başkanvekili	Başkanvekili
Zühtü ARSLAN	Burhan ÜSTÜN	Engin YILDIRIM
Üye	Üye	Üye
Serdar ÖZGÜLDÜR	Serruh KALELİ	Osman Alifeyyaz PAKSÜT
Üye	Üye	Üye
Recep KÖMÜRCÜ	Nuri NECİPOĞLU	Hicabi DURSUN

Esas Sayısı : 2017/140
Karar Sayısı : 2017/177

Üye

Celal Mümtaz AKINCI

Üye

Muammer TOPAL

Üye

M. Emin KUZ

Üye

Hasan Tahsin GÖKCAN

Üye

Kadir ÖZKAYA

Üye

Rıdvan GÜLEÇ

Üye

Recai AKYEL

Üye

Yusuf Şevki HAKYEMEZ